

Sak 16/22 Kvote for betinget skadefelling av ulv i region 3, 2022-2023

Sekretariatet for region 3 anbefaler overfor roviltnemnda at det fattes vedtak om:

- Kvote for betinget skadefelling av ulv med en kvote på inntil 6 dyr.
-

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger rammen for forvaltningen av naturressursene. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert roviltforvaltning i roviltforskriften § 1.

Rowiltforskriften

Rowiltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv. Region 5 og region 4 har et felles ansvar for nasjonalt bestandsmål på 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5 (bestandsmålet for ulv skal oppnås i fellesskap mellom region 4, Oslo, Akershus og Østfold og region 5 Hedmark). Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har roviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering av om nemnda har myndighet legges data om siste års yngling for ulv til grunn, jf. § 7. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Rowiltnemndas vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rowilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rowilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rowilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rovforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Roviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. henholdsvis §§ 8 og 13 i rovforskriften. Fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og på de vilkårene som er satt, jf. § 9, samt føringer gitt i rovforskriften. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum. Miljødirektoratet har de siste årene gitt en kvote til Statsforvalterne for betinget skadefelling av ulv i perioden fra starten av mai til og med 31. mai

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut fra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

Vedtak om skadefelling gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Bestandssituasjonen for ulv

For den sørskandinaviske bestanden av ulv er de siste opplysningene om bestandssituasjonen sammenstilt i rapporten Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021. Rapporten er utarbeidet på oppdrag av Miljødirektoratet i Norge og Naturvårdsverket i Sverige. Kartlegging av valpekull og antall ulver i Skandinavia foregår hver vinter i perioden fra 1. oktober til 31. mars. Bestandsstørrelsen på ulv i Sverige beregnes på bakgrunn av antall registrerte valpekull, mens i den norske delen av bestanden kartlegges alle individer ved sporing og DNA-analyser.

Den felles skandinaviske ulvbestanden er for sesongen 2020-2021 beregnet til å bestå av ca. 480 individer. Det er en økning på 30 individer fra forrige vinter. I Norge er bestanden forholdsvis stabil med ca. 83-86 ulver siste kartleggingsperiode, når ulver i grenserevir deles mellom landene. I Sverige har bestanden økt fra 365 til 395 individer (inkl. halvparten av grenserevirene). Det var totalt 8,5 ynglinger i Norge, der grenserevir teller med en faktor på 0,5. Av disse var 5 i helnorske revir.

For den norske delen av bestanden finnes det oppdaterte opplysninger om bestandssituasjonen for ulv gjennom de foreløpige statusrapportene som utarbeides gjennom vintersesongen. De siste opplysningene per dags dato er rapporten "Ulv i Norge pr 15. mars 2022 – foreløpige konklusjoner for vinteren 2021-2022, se vedlegg. Rapporten er utarbeidet av Høgskolen i Innlandet på oppdrag fra Rovdata. Opplysningene nedenfor er hentet fra denne rapporten.

Så langt i vintersesongen 2021-2022 er det for perioden 1. oktober-15. mars dokumentert totalt 116-119 ulver med enten helnorsk tilhold eller med tilhold på begge sider av riksgrensen mot Sverige. Når de 31 ulvene som er kjent avlivet i samme periode blir trukket fra, er det så langt registrert 85-88 ulver her til lands i vinter, hvorav 25-26 ulver med helnorsk tilhold som fortsatt er i live.

Det er så langt i vinter dokumentert fire sikre valpekull i helnorske revir og sju valpekull i grenserevir der ulvefamilieene har tilhold eller antas å ha tilhold på tvers av riksgrensen. Tre av de fire ynglingene i helnorske revir har skjedd med fullstendig tilhold innenfor ulvesona, Slettåsreviret hadde delvis tilhold utenfor ulvesona.

Tap og skadesituasjon for husdyr og tamrein på beite

På landsbasis ble det i 2021 erstattet 879 sau som tapt til ulv. Av disse er 502 knyttet til Innlandet. Tapstallene varierer mye mellom år, men det er årvisse tap av beitedyr til ulv i region 3. Det var ingen større tapssituasjoner knyttet til ulv i Oppland i beitesesongen 2021, og kun ett dyr ble erstattet som tapt til ulv i region 3 Oppland. Det er ikke dokumentert tamrein tapt til ulv i reindriftsåret 20/21.

Gjennom beitesesongen 2021 behandlet Statsforvalteren i Innlandet 15 søknader om fellingstillatelse på ulv (nye eller forlengelser). Det ble gitt skadefellingstillatelse i 13 tilfeller, mens 2 søknader ble avslått. Hoveddelen av disse er gitt etter skadesituasjoner i Hedmark. Ingen dyr ble felt på skadefelling i region 3 i beitesesongen.

Vurderinger fra sekretariatet

Om rovviltnemndas myndighet

Roviltregion 3/ Oppland har ikke bestandsmål for ulv og nemnda har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling ulv i 2022, jf. rovviltforskriften §§ 8 og 10, jf. også §§ 4 og 7.

Om hjemmelsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det beiter et stort antall sau og storfe i region 3, i tillegg til tamrein. Det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av ulv i regionen. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. Sekretariatet legger til grunn at det med stor grad av sannsynlighet kan oppstå skade på sau i kommende beitesesong, det kan også forekomme skade på tamrein. Vilkaåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det slippes sau på utmarksbeite i hele regionen. Erfaringene fra foregående år har vist at det i liten grad er mulig å forutsi hvor skadesituasjoner kan oppstå, og dermed gjøre forebyggende tiltak. I hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, skal Statsforvalteren også gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Det fremgår av rovviltforliket at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder, mens det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. Med hensyn til dette anser sekretariatet at det ikke foreligger andre tilfredsstillende tiltak enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av ulv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av naturmangfoldloven § 18 andre ledd at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Den felles skandinaviske ulvebestanden er for sesongen 2020-2021 beregnet til å bestå av cirka 480 individer og det er en økning på 30 individer fra forrige vinter. Tilsvarende tall fra tidligere år, er, 430 i 2015, 2016 og 2017, 410 i 2018, 380 i 2019 og 450 i 2020.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 3. Sekretariatet viser til at eventuelle iverksettinger av tillatelse til betinget skadefelling i første rekke vil rette seg streifindivider som i mindre grad har betydning for oppnåelse av bestandsmålet. I denne sammenheng anser sekretariatet at et vedtak om kvote for skadefelling ikke kan sies å true bestandens overlevelse.

Om kvote for betinget skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Bestandssituasjonen for ulv er godt dokumentert gjennom årlige tellinger, og man har dermed god oversikt over utviklingen i bestanden.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Fra og med 2015 har bestanden hvert år ligget over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Skadefellingstillatelser som gis i region 3/ oppland vil gjelde streifindivider som i liten grad påvirker oppnåelsen av bestandsmålet.

Sekretariatet viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at tillatelse til betinget skadefelling i all hovedsak vil være aktuelt for dyr som oppholder seg i viktige beiteområder for husdyr og tamrein. Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak og eventuell forekomst av genetisk viktig individ.

For perioden 1. juni 2021 – 15. februar 2022 ble det i 2021 vedtatt en kvote på 6 dyr for betinget skadefelling. Det ble ikke felt en ulv på skadefelling i beitesesongen.

Siden både skadefelling og all øvrig irregulær avgang (påkjørslar mv.) belastes skadefellingskvoten er det etter sekretariatets vurdering behov for en kvote på inntil 6 ulv også i 2022.

Den 19. mars 2019 vedtok Klima- og Miljødepartementet å endre lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen. Perioden ble endret fra 1. oktober til og med 31. mars til 1. desember til og med 31. mai. Per nå er det 7 gjenværende dyr på lisensfellingskvoten. Eventuelle dyr som felles

på lisensfelling frem mot 31. mai, etter at nemnda fatter vedtak om kvote for skadefelling, vil også trekkes fra kvoten for skadefelling.

Erfaringer fra tidligere år tilsier dermed at en skadefellingskvote på 6 dyr kan være nødvendig for å kunne forbygge skader på husdyr gjennom hele beitesesongen. Som følge av endret lisensfellingsperiode kan det være behov for å iverksette skadefelling helt frem mot 1. desember. Dette gjelder spesielt i beiteområder for rein.

Ut fra bestandsutviklingen, og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde individer som oppholder seg utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, anser sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 6 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatet anser at et uttak av 6 ulver på skadefelling ikke vil være til hinder for å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på ulvens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7.

Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng. I henhold til rovviltforskriften § 8 gjelder kvote for betinget skadefelling i perioden 1. juni -15. februar.

Innstilling fra sekretariatet

I. Om nemndas myndighet

Nemnda viser til at regionen ikke har bestandsmål for ulv og at nemnda derfor har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling ulv i 2022, jf. rovviltforskriften §§ 8 og 10, jf. også §§ 4 og 7

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra dokumentasjon om bestandssituasjonen for ulv, basert på oppdatert kunnskap per 15. mars 2022, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med ulv tidligere år, finner rovviltnemnda at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 6 ulver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein i perioden 1. juni 2022 – 15. februar 2023.

*Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil **6 ulver** vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.*

Rovviltnemnda har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltnemnda anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-varprinsippet, jf. § 9 tillegges mindre vekt. Nemnda anser at en kvote på 6 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiertforvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemnda anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. §18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i samsvar med forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Roviltnemnda i region 3

Vedlegg:

[Bestandsobservasjon av ulv 2020-2021](#)
[Foreløpige konklusjoner 15. mars 2022](#)